Startuje pilotní projekt časného záchytu rakoviny slinivky.

První pacienti se zapojí začátkem příštího roku

Tisková zpráva Ministerstva zdravotnictví ČR, 18. 11. 2026

Až 500 praktických lékařů se zapojí do pilotního projektu, který má ověřit možnosti časnějšího odhalení rakoviny slinivky břišní. Zaměří se na své pacienty ve věku 60 až 78 let s nově diagnostikovanou cukrovkou a také na osoby s prediabetem. Vyšetřením projde až 5 000 lidí, první pacienti se zapojí začátkem příštího roku.

Rakovina slinivky břišní patří k nejzávažnějším nádorovým onemocněním. V Česku ročně postihne přibližně 2 600 lidí a více než 2 300 jí podlehne. Nemoc se často dlouho neprojevuje a bývá odhalena až v pokročilém stadiu. V současnosti navíc neexistuje spolehlivá metoda jejího časného záchytu. Pilotní projekt Národního screeningového centra proto ověřuje, zda může být jedním z vodítek nově diagnostikovaná cukrovka.

„U rakoviny slinivky je časné odhalení jednou z největších výzev. Proto podporujeme ověřování postupů, které mohou pomoci rozpoznat ohrožené pacienty dříve a zajistit jim potřebná vyšetření. Pilotní projekt nám poskytne podklady pro rozhodnutí, jak tuto péči dále rozvíjet. Důležité je propojit zkušenost praktických lékařů s odborností specialistů a zajistit, aby jednotlivé kroky péče na sebe navazovaly,“ říká ministr zdravotnictví Adam Vojtěch.

Nově vzniklá cukrovka může být varovným signálem

Slinivka břišní se podílí na regulaci hladiny cukru v krvi. Nově vzniklá cukrovka může u části starších pacientů souviset právě s nádorem slinivky, zejména pokud ji doprovází nechtěný úbytek hmotnosti nebo další obtíže.

„Na nově diagnostikovaný diabetes mellitus se zaměřujeme proto, že může být důležitým faktorem časné diagnostiky karcinomu pankreatu. Nejrizikovější je první rok od stanovení diagnózy diabetu, zvýšenou pozornost však věnujeme období až tří let. Významnou roli přitom hrají další rizikové faktory, zejména vyšší věk, nechtěný významný úbytek hmotnosti, nárůst glykémie i přes zavedenou léčbu nebo obtížná kompenzace cukrovky. Cílem projektu je vyhodnotit výskyt sporadického karcinomu pankreatu v časné fázi u těchto pacientů a přispět k jeho časnému záchytu,“ uvádí Miroslav Zavoral, odborný garant projektu a přednosta Ústavu gastrointestinální onkologie Ústřední vojenské nemocnice.

Projekt cílí na osoby ve věku 60 až 78 let s cukrovkou diagnostikovanou v posledních třech letech a také na osoby s prediabetem. To je stav, kdy je hladina cukru v krvi zvýšená, ale ještě nedosahuje hodnot pro diagnózu cukrovky.

Praktičtí lékaři posoudí riziko a zajistí další vyšetření

Do projektu se zapojí až 500 praktických lékařů, kteří budou aktivně oslovovat své pacienty splňující vstupní kritéria. Po zhodnocení jejich zdravotního stavu a rizikových faktorů je odešlou na ultrazvukové vyšetření břicha. Na základě výsledků mohou následovat další specializovaná vyšetření, jako je CT, magnetická rezonance nebo endoskopická ultrasonografie. V případě nálezu bude pacientům zajištěna návazná péče podle stávajících doporučených postupů.

„Praktický lékař dlouhodobě sleduje zdravotní stav svých pacientů a může tak včas zaznamenat změny, které by mohly signalizovat závažnější onemocnění. Zapojení do projektu nám umožní věnovat zvýšenou pozornost pacientům s nově diagnostikovaným diabetem a v případě potřeby jim včas zajistit další cílená vyšetření. Vnímám to jako další možnost, jak přispět k časnějšímu odhalení karcinomu pankreatu,“ dodává Bohumil Seifert, jehož ordinace na projektu spolupracuje.

Výsledky mohou být základem budoucího programu časného záchytu

Projekt ověří celý postup od rozpoznání rizikového pacienta v ordinaci až po zajištění navazujících vyšetření. Vedle samotného časného záchytu sleduje také organizaci péče a spolupráci jednotlivých pracovišť. Zkušenosti zapojených pacientů pomohou připravit doporučení pro lékaře a posoudit, zda a za jakých podmínek lze tento přístup využít v běžné praxi.

„Chceme ověřit celý postup od rozpoznání rizikového pacienta v ordinaci až po zajištění navazujících vyšetření. Vedle samotného časného záchytu proto sledujeme také organizaci péče a spolupráci jednotlivých pracovišť. Zkušenosti zapojených pacientů nám pomohou připravit doporučení pro lékaře a posoudit, zda a za jakých podmínek lze tento přístup využít v běžné praxi,“ vysvětluje Karel Hejduk, vedoucí Národního screeningového centra.

Projekt „Podpora časné diagnostiky rakoviny slinivky břišní v České republice“

- Realizátor: Národní screeningové centrum ve spolupráci s Ústřední vojenskou nemocnicí v Praze.
- Financování: Operační program Zaměstnanost plus (OPZ+).
- Aktuální stav: Probíhá uzavírání smluv se spolupracujícími praktickými lékaři.
- Zapojení pacientů: Praktičtí lékaři budou aktivně oslovovat pacienty splňující vstupní kritéria projektu.
- Zahájení vyšetřování: Začátek roku 2027.
- Ukončení pilotního projektu: Červen 2028.
- Plánovaný rozsah: Vyšetření až 5 000 pacientů.
- Vyhodnocení: Průběžné hodnocení výsledků, závěrečná zpráva plánována na srpen 2028.
- Další perspektiva: V případě úspěšnosti může pilotní projekt sloužit jako základ budoucího organizovaného programu časného záchytu rakoviny slinivky břišní v ČR.